БЕЛАРУСКІ ШЛЯХ

Адрэс: Рэдакцыі Ново-Серпухуская 29. Адміністрацыі Захароуская «Юбілейны Дом».

Рэдакцыя адчынена ад 1 до 2 гадз. пасьля поудня. Адміністрацыя—зрана ад 10 да 2 гадз. У вечары ад 5 да 7 гадз.

Рэдакцыя пакідае за сабой права папраўляць перасыланые рукапісы і карэспондэнцыі.

Цана асобн. нум. 15 к.

Надпіска: з дастаукай да дому у Мінску на 1 месяц 3 руб.

Цана абвестак: за верш пэтыту на 1-й стран 1 руб. на апошний—50 к п

Штодзенная грамадзка-палітычная газэта.

№ 92. Менск. Чачьвер 18 ліпня 1918 г. Год I

Агульныя вesткі.

МАСКВА (В.Т.Б.) Англіцка-амэрыканскія войскі, згодна з газэтнымі весткамі заняли усю паўночную часьць Мурманскай чыгункі, абнімаючы Кем, і йдуць на Сарокі. Начальнік саюзьніцкіх войск: англіцкі адмірал Кэмп, француз дэ ля Говро і начальнік амэрыканскіх войск, — разам з мяйсцовым саветам выпусьцілі адозву, кажучы, што яны занялі гэты абшар дзеля абароны ад немцаў і фінляндцаў. Расія цяпер безрадна, і Мурманскае узбярэжжо становіць уласнасьць савецкаго ураду, але толькі пад апекай саюзьнікаў.

Паўстанне у Маскве закончэно. Паадзінокія будоўлі шмат пацярпелі ад артылерыі. У Яраславе палажэнне сур'ёзнае. Між Чэлябінскам і Омскам паны палажэння – чэхославакі. Чыгунка Вологда-Бугульма разарвана. С прычыны нестачы войск урадовыя уласьці пакінулі Уфу і перэбраліся у Бірск.

ХАРБІН (В.Т.Б.) Хорват перанёс свой урад у Гродэково. Ен вядзе перэгаворы с чэха-славакамі у Нікольску. У свасй адозве ён трэбуе аднаўлення усіх умоў с саюзьнікамі, скасавання нацыяналізацыі і соцыялізацыі таргоўлі і прамышленасьці.

БАЗЭЛЬ. Саюзьнікі узялі паўвостраў Кола з яго нізамерзаючымі гаванямі. Англіцкія газэты лічуць панаванне саюзьнікаў у Кола абезпечэным.

МАСКВА (В.Т.Б.) На мейсцо Мураў'ева за глаўнакамандуючаго войскам, якое выступіло проціў чэха-славакоў, назначэн Казайтіс, начальнік латышскай дывізіі.

ВЕНА. З Расіі, як паказывае ваечны міністар, вярнулося каля паўмільёна аўстрыяцкіх палонных.

МАСКВА (П.Т.А.). На моцы ўгоды між Расіей і Фінляндзіей мірныя перагаворы будуць адбывацца ў Явэлі. Галавой расійскай дэлегацыі будзе расійскі пасол у Швэцыі, Воровскій.

МАСКВА (В.Т.Б.). 14.VII. Даходы расійскай рэспублікі за першае паўгоду 1918 г. на 300 мільёнаў больш, як у леташнім гаду. Выдаткі па дэмобілізацыю арміі і т. п. даходзяць 4 мільярдаў 962 мільёнаў рублёў. Леташнія расходы на гэта даходзілі блізка 23 мільярдаў руб.

ШТОКГОЛЬМ. На параходзе «Ingirmanland» быў прыпадак сьмерці ад халеры.

БЭРН (В.Т.Б.). Англіцкія газэты прызнаюцца, што ўраджай у Англіі с прычыны сушы нідобры. Лёрд Рутленд прапануе ў газэце «Times», каб духавенство рабіло публічныя набажэнствы аб дажджы. Ен пішэ: «ужо два месяцы, як ні йшоў дождж, збожжо сохне с кожным днём, корневыя расьліны так сама сохнуць. Добры ўраджай мае быць толькі сена і бульбы.

ВАШЫНГТОН [Рэўтэр]. Сэнат прыняў рэзалюцыю, даючую право прэзыдэнту ўзяць пад свой кантроль тэлеграфы і тэлефоны.

КОПЭНГАГА. Між Расіей і Даніей ідуць перагаворы аб дастаўцы Расіяй у Данію лёну, канаплі і мэталаў, каторыя будуць вернены ў Расію ў форме выробленых з іх таварау

БЭРЛІН (Гавас). Брандінг вярнуўся с французскаго фронту. Ен сказаў, што здаволен бачэным.

БЭРН. Амэрыканскія газэты высказывае сільнае нізадавольство новай японскай праграмай будавання флоту.

БАЗЭЛЬ. За апошнія два годы ў Амэрыку зусім ні даходзілі нямецкія газэты.

Краевая інтэлігэнцыя.

Паміж палітычнымі і культурнымі беларускімі дзеячамі, лік які у некалькі разоў павялічыўся тут ад часу перавароту у Расіі, ёсьць людзі, выхаваныя пад уплывам двух культур—расійскай і польскай.

Хаця бадай у кожнаго з гэтых нашых дзеячоў беларуская справа стаіць на першым пляне і беларускі нацыянальны дух відаць с кожнаго яго слова, але зусім натуральна, што выхаванне у той ці іншай чужой культуры, упітанай з маленства, ад школьнай лаўкі, потым пры болей шырокіх жыццёвых абставах пры агульна-грамадзкай працы, —даець сябе знаць.

І вось у часьці беларускіх дзеячоў выяўляюцца два лагеры, упікаючыя адзін аднаго.

— Чаму вы гаворыце па польску, занадта сымпатызуеце палякам?—кажуць адны.

— Чаму вы гаворыце па расійску, мабыць да маскалёў цягнеце?—кажуць другія.

Вось дзеля гэтай самай штукі,— спадшчыны чужых культур, якія соткамі гадоў калечылі беларускую душу, выходзяць шмат спрэчак на беларускай палітычнай арэні, ўзмоцовываюцца спаміж іх часамі нідаверы паміж станамі, партыямі, клясамі і г. д.

Ні задумываючыся глыбей аб прычыне прычын у гэтакіх разрэзах у поглядах, яны робяць тое, што тармозяць агульную беларускую работу.

Аказываецца, што у частцы нашай краёвай беларускай інлігэнцыі ёсьць адзін кій, каторым яны бьюць адзін аднаго рознымі канцамі і гэтым самым тармозюць агульную беларускую нацыянальную працу.

Трэцяя партыя старых беларускіх піанэраў, інтылігэнтаў-сыноў народу, якія ужо дзесяткамі гадоў гаворуць усюды толькі на беларускай мове гаворуць і пранікнуты наскрозь беларускай культурай, стараецца як кольвек улагодзіць гэтыя ніпрыемлімыя адносіны паміж беларускімі дзеячамі праваслаўнымі і каталікамі, якіх соткамі дала нам рэвалюцыя у Расіі (з болей народных элемэнтаў рабочаго стану расійская рэвалюцыя дала нам дзесяткамі тысяч новых людзей).

Мы пэўны, што пасьля поўтарагадовай жыццёвай практыкі у беларускай працы, ба-

чучы усю шкадлівасьць спрэчкі гэтых двух культур, усходняй і заходняй, паміж нашымі працаўнікамі знойдзецца сярэдні пункт, на якім знайдуцца гэтыя два станы. Далей так прадаўжаць работу нельга. Калі каго з іх беларуская справа ні патрапіць захапіць усяго і ён ні здолеіць адкінуць во гэтыя спрэчкі, то мы скажам яму: ідзі сябе туды, куды зацягнуў сябе вір льосу, а нам дай працаваць на чыста-нацыянальным беларускім грунці, дзе німа ніякіх польскіх або маскоўскіх інтрыг. А паводлуг законаў жыцця, тая краёвая інтылігэнцыя, каторая соткамі гадоў уходзіла ад нас, у польскія або расійскія станы, верніцца зноў да роднай Маці Беларусі—яе прыцягне сіла роднай зямлі і самабытны моцны дух нашага народу.

З. Бядуля.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Па Л. Р. ж. д. Цана на хлеб, адпускаемы служачым і рабочым па ранейшаму,—3 ф. на 3 дні,—зьменьшана ад 60 к. за фунт да 33 кап.

Духоуныя справы. На чале сьв. Мікалаеускага епархіяльнаго брацтва, рэорганізуемаго на новых пачатках, апрача епіскапа Гэоргія мае быць пастаулены землеуласьнік барысаускаго павету Савіч. Усіленне сьвецкаго элемэнту брацтва с карэннай пераменай курса яго працы, каторая да гэтаго часу выяулялася у абароне праваславія ад палонізацыі. Цяпер жа гэту дзеяльнасьць кіраунікі брацтва рэшылі зрабіць болей актыунаю, расшыраючы яе апрача духавенства і на міран.

Аб сяголетнім ураджаю. Па афіцыяльным весткам, ураджай у Беларусі па зрауненню з ураджаем у Літве і Польшчы, мае быць болей чым добры. Дажджы у чэрвені шмат памаглі, хутка адкінуушы усе азнакі нідароду пасьля доугай майскай засухі. Збор картоплі, жыта і пшаніцы абецае найбольшы ураджай акрыліушы надзеямі хлеборобау Беларусі, главунае паветау Навагрудзкаго, Слуцкаго і Рэчыцкаго. У зьвязі з гэтым у хуткім часе палепшаюць і харчовыя справы у Менску.

У мешчанскай управе ні ліквідацыя спрау, ні асобай дзеяльнасьці у бягучай працы. Ліквідацыйнай камісыі нібы і на сьвеці ні было. А канцэлярысты сідзяць, чакаючы у моры пагоды, ні ведаючы што ім рабіць.

Сярод арэндатароу на землях Камароускаго землеуласьніка Ваньковіча усе німа спакою.— Кантора запатрэбавала узносу арэнднай нідаімкі зараз жа за увесь час вайны яшчэ вясною, а цяпер яна пачынае падымаць стаукі на зямлю пры утварэнні новых кантрактау.

Нідаімку арэндатары, каб ні было зыскау аб высяленні, мала-па-малу уносюць.

Да выдачы солі, цукравога пяску і сярнічак па бонах за ліпень трэба замеціць, што да гэтаго часу яшчэ ні ва усіх крамах адтрымаліся гэтыя прадукты поунасьцю, а толькі часьцічна.

Прычына—агульныя нідахваты арганізацыі справы.

У меськай управе падводзяцца патроху падрахункі ліквідацыі складау б. грамадзкіх арганізацыяу, перайшоушых ад пачатку акупацыі пад упраускі сьцяг. Гаспадарка гэтых складау каласальная. Але некаторыя з заведываючых гэтымі складамі, як, нарыклад, заведуючы складам упраулення дарожных работ X армій—ні мелі і ні маюць чамусь точных дакумэнтальных данных аб прынятым імі багатым інвэнтары.

Гэдак адносіцца да народнаго дабра нельга.

Зыскі аб падбауцэ платы за памешканні, і у зьвязі з гэтым аб высяленні, узбуджаюцца домауласьнікамі з нібагатых досіць часта у камэрах меськіх судзьей, каторыя знаючы па вопыту пакваплівасьць некаторых кватэрантау жыць за бязцэнак, гэтыя зыскі часта канчаюцца парадкам хуткаго выпаунення. Главунае шмат такіх зыскау у камэры судзьі 3-го вучастку. Разбіраюцца усе яны па нядзелям.

Праверка бонавых кніжак прыблізіцельно дала эканомій бонавых порцый (на імя асоб выбыушых з места) да 50.000 штук.

Канечна, гэтыя данныя ні поуныя. Выясніцца гэта скора, пасьля праверкі кніжак, якія закончыліся учора, 17-го ліпня.

Весткі с краю.

З Вільні.

Угодкі. 6 ліпня мінуў год жыцця Беларускай Народнай Страўні № 31 (сьв. Ерскі пр. 22), адкрытай Беларускім Камітэтам помачы пацярпеўшым ад вайны.

Число выдадзеных за год абедаў перайшло за 200.000. Цэна абедаў у пачатку была 10 фэн. за порцыю. Аднак, с прычыны падняцця цэн за прадукты, яе прыйшлося двойчы павялічываць: сьперша да 14 фэн., а ў апошнім часе—да 20 фэн.

Пастаянных сталаўнікаў у у страўні зарэгістровано 557.

Найвышэйшыя цэны. Stadthauptmann апавешчае гэткія найвышэйшыя цэны:

1 кварта малака ($^3/_4$ літра) нескіданаго—50 фэн. скіданаго—20 фэн., 1 фунт солі—29 фэн, за расійскі фунт, сахарына—65 фэн. за 100 таблетак, сахарына—2.75 м. за 500 таблетак, сахарына у крышталах — 1.60 м. за 5 грам., сахарына у крышталах—30.00 м. за картон у 100 гр. Скрыначка сернікоў—10 ф.

Аблягчэння у падарожы па краю. У найбліжэйшых днёх будзе зроблена палёгка у падарожы па нашым краю. У опэрацыйных межах падарожа і надалей можэ адбывацца толькі с пазвалення каманды арміі. Падарожа у межах кожнаго Verwaltung'а—Курляндыі, Litauen-Nord, Litauen-Süd (Беласток Горадня)—надалей пазваляецца маючым толькі пашпарт Об. Ост. Ехаць з аднаго Verwaltung'а у другі, напр. з Litaen-Nord у Litaen-Süd (Беласток-Горадня) можна толькі маючым пазваленне kreishauptmanaй з месца выезду і з месца прыезду, якое трэба атрымаць перад выездам. Перэежджаючы зусім—на жыццё—трэба мець пазваленне krejshauptmana месйца, куды перабіраюцца на жыццё, калі гэта у тым самым Verwaltung'а, або начальніка Verwaltung'а, едучы у чужы Verwaltung. Падарожа з Вільні і у Вільню с прычыны нібасьпекі заразы вымагае ішчэ пазваления, значыць, Вільня становіць быццам асобны Verwaltung.

Начныя пропускі пакідаюцца надалей на час ад 12 гадз. ночы да 5 гадз. раніцы у зімовае паўгоду і ад 12 да 3—у летняе. У рэшту часу людзі могуць свабодна хадзіць бяз пропускаў.

СЬВІСЛОЧ. У пачатку жніўня адбудуцца выпускныя экзаміны для вучняў чацьвёртаго курсу Беларускай Вучыцельскай Сэмінарыі ў Сьвіслочы. Вучняў тамака лічэр 52.

15 жніўня пачынаецца пяты элемэнтарны курс, каторы будзе трываць гэтак сама 6 месяцаў. На вакансыі, каторых ужо асталося зусім мала, трэба запісывацца ні пазьней 1 жніўня ў сваго Krejshauptmanna або Stadthauptmanna.

ГОРАДНЯ. Тут 25 ліпня зачыняюць 7 пекарняў.

У Горадні ўтварылася спэцыяльная арганізацыя дзеля апекі над жыдоўскімі ўпекачамі.

«Гоман».

Бібліографія.

«Siejbit», другая, пасьля лемэнтара, чытанка для пачатковых школ.

Злажыў і выдаў В. Ластоўскі, Вільня 1918 г.

Чытанка зложана вельмі густоўна. Падбор матэрыялу з розных беларускіх пісьменнікоў, народных твораў і перакладаў з другіх моў зроблено практычна і удачна. Прыказкі, загадкі, і пытанні для гутарак уложаны досіць пэдагогічна. Адно кепска, што кніжка друкавалася на жоўтай паперы і без малюнкаў, але у гэтым вінаваты варункі цяперашняго часу.

Пажадаем гэтаму ніутаміманаму працаўніку на культурным грунці п. В. Ластоўскаму працаваць і працаваць далей у гэтым кірунку.

Каб у працяг 3-х гадоў аднаму чалавеку злажыць і выдаць гэгулькі школьных падручнікаў і іншых кніг, гэта сапраўды надзвычайна вялікая праца, каторая тлумачыцца безмежным закаханнем п. В. Ластоўскаго да раднога краю, якому ён аддаець усе свае сілы ужо другі дзесятак гадоў.

І вось гэта можна паставіць у укор камісіі па выданні школьных падручнікаў пад кіраўніцтвам Сэкрэтара народнай асьветы, пры сэкрэтарыяце Б. Н. Р. у Менску, дзе працуе ужо каторы месяц шмат людзей і мы да гэтаго часу ішчэ нічога ні бачым з іх работы.

Афіцыяльнае павядамленне нямецкаго вярхоунаго камандавання за 16 ліпня 1918 року.

Заходні тэатр вайны.

Група арміяу Кронпрынца Рупрэхта.

На некаторых вучастках ажыулялася баявая дзеяльнасьць, усходней Эйелмя ночнай атакай усходней Эбютэрно быу адбіты сільны варожы націск. Тут у працяг ночы развіліся новыя мейсцовыя баі.

Група арміяу Гэрманскаго Кронпрынца.

Паміж рэкамі Эн і Марнай і усходней Шато—Тьерры ажыулены артылерыйскі бой. Пры нівялікіх прэдпрыімствах і пры націску праз Марну паўднева-заходней Жольгоння мы урваліся у варожыя лініі і захапілі палонных.

Паўднева-захадней і усходней Рэймса мы учора ранідай урваліся у часьць французкіх пазыцый. У падгатоуках да артылерыйскаго бою асобае учасьце прыймалі дазорпчыкі. Артылерыя, мінаметы і газаметы расчысьцілі, дзякуючы свайму руйнуючаму чыну пры помачы броневых аутамабіляу і агняметау, дарогу нашай пяхоце да ворагау. Армія генэралпалкоуніка фон-Бэн перайшла Марну паміж Жольгонны і усходней Дорман. Саперы з разсьветання пераправілі ударныя атрады праз раку і стварылі гэтым грунт дзеля усьпеха гэтаго дня.

Пяхота заўладала адвеснымі склонамі на паудневым беразі Марны. Пад яе абаронай быу перакінуты мост. З боем мы шлі наперад праз упарта абараняемую лясную мейсцовасьць першай варожай пазыцыі і адкінулі ворага у ягоісходныя пазыцыі у Конд—Ла—Шапэль—Комблізі—Марэйль. Паунучней Марны мы занялі першую лінію французкіх і італьянскіх пазыцый паміж Ардр і Марнай. У печары мы вялі бой усходней лініі Шатыльон—Кюшэры—Шомізі.

Арміі генэралау фон Мудро і фон Эйнэм атакавалі ворага у Шампанні паміж Прюнэ (усходней Рэймса) і Таюзом і узялі у бої з апступаушым ворагам першую французкую лінію Паудневей Норуа—Меронвілле мы прарваліся праз грэбень Корнілле—Гехбэрг—Кейльбэрг—Пэльбэрг па полю, зрытаму варонкамі леташняй бітвы, да Рымскай дарогі, паўночна-захадней Пронь, і да лясістай мейсцовасьці паудневей гары Фіхтэль. Усходней Сюіпі мы аднялі у ворага поле бітвы у Шампанні між Обэрнь і паўднева-усходней Таюра. На нашым наступацельным фронці усходней Рэймса вораг утрымау сваю 2-ю лінію паўночней Пронь—Судэн—Пэрт.

Ні гледзючы на нізкія воблакі і сільны вецяр, сілы у паветры прыймалі учасьце. На нівялікай вышыне лятуны атакавалі байцоу на зямлі бомбамі і куляметамі; яны зьбілі учора над полем бітвы 31 варожы самалет і 4 прывязныя шары. Лейтэнант Левэнгардт і Мэнкгоф мелі свае 36-ыя, лейтэнант Болле сваю 21-ую перамогу у паветры.

Лік узятых да гэтаго часу палонных болей 13.000.

Група арм. Герцога Альбрэхта.

Пры нівялікіх прэдпрыемствах у Летарынгіі, у Вогезах і у Зундгау мы узялі палонных.

Першы Генэрал-кватэрмэйстар **Людэндорф.**

Рэдактар **А. Прушынскі.**
Выдавецтва **«Т-во Заранка.»**

Друкарня Я. А. Грынблята.